

З А К О Н
О СТЕЧАЈУ И ЛИКВИДАЦИЈИ БАНАКА И ДРУШТАВА ЗА ОСИГУРАЊЕ¹

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се услови и поступак стечаја и ликвидације банака, друштава за осигурање и давалаца финансијског лизинга.

Члан 2.

Поступак стечаја над банком и друштвом за осигурање покреће се решењем надлежног суда о покретању поступка стечаја, које се доноси на основу решења Народне банке Србије о испуњености услова за покретање поступка стечаја над банком, односно друштвом за осигурање.

Поступак стечаја над банком и друштвом за осигурање спроводи се и на предлог ликвидационог управника кад утврди да имовина ликвидационог дужника није довољна да подмири сва потраживања поверилаца.

Члан 3.

Поступак ликвидације над банком и друштвом за осигурање покреће се решењем надлежног суда о покретању поступка ликвидације, које се доноси на основу решења Народне банке Србије о испуњености услова за покретање поступка ликвидације над банком, односно друштвом за осигурање.

II. ПОСТУПАК СТЕЧАЈА

1. Покретање поступка стечаја

Члан 4.

Истовремено са доношењем решења о одузимању дозволе за рад банци, Народна банка Србије доноси решење о испуњености услова за покретање поступка стечаја.

Изузетно од става 1. овог члана, ако је над банком којој је одузета дозвола за рад покренут поступак реструктурирања, решење о испуњености услова за покретање поступка стечаја или поступка ликвидације банке Народна банка Србије доноси у следећим случајевима:

1) када је, у складу са законом којим се уређују банке, применом инструмената реструктурирања извршен пренос имовине и обавеза банке, а Народна банка Србије оцени да су тим преносом испуњени циљеви реструктурирања;

2) када се, у складу са законом којим се уређују банке, у току поступка реструктурирања утврди да је потребно обезбедити додатна средства за финансирање реструктурирања, а ова средства не буду обезбеђена;

3) када Народна банка Србије оцени да се циљеви реструктурирања више не могу испунити.

На основу решења о одузимању дозволе за обављање послова осигурања, Народна банка Србије истовремено доноси решење о испуњености услова за покретање поступка стечаја над друштвом за осигурање.

¹ Овај пречишћени текст сачињен је на основу текста Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 14/2015), као и члана 25. Закона о финансијском обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 44/2018).

Решење о испуњености услова за покретање поступка стечаја над банком, односно друштвом за осигурање је коначно, а извршно је моментом достављања надлежном суду.

Члан 5.

Против решења Народне банке Србије о испуњености услова за покретање поступка стечаја из члана 4. овог закона може се покренути управни спор, у складу са законом којим се уређују банке.

У управном спору против решења из става 1. овог члана суд не може решити управну ствар за чије је решавање законом којим се уређују банке, законом којим се уређује осигурање и овим законом утврђена надлежност Народне банке Србије.

Тужбом против решења из става 1. овог члана може се тражити само утврђење незаконитости тог решења и, ако се не тражи у посебном поступку, накнада штете.

Ако је решење Народне банке Србије поништено у управном спору, па у поновном поступку Народна банка Србије донесе ново решење о испуњености услова за покретање поступка стечаја, правне последице покретања поступка стечаја наступају даном истицања првог огласа о отварању поступка стечаја на огласној табли надлежног суда.

Члан 6.

Решење о испуњености услова за покретање поступка стечаја из члана 4. овог закона доставља се банци, односно друштву за осигурање, агенцији за осигурање депозита основаној посебним законом (у даљем тексту: Агенција) и надлежном суду, који је дужан да најкасније првог наредног радног дана од дана пријема овог решења донесе решење о покретању поступка стечаја над банком, односно друштвом за осигурање (у даљем тексту: стечајни дужник).

Члан 7.

Надлежни суд је дужан да у решењу о покретању поступка стечаја из члана 6. овог закона одреди рок који не може бити краћи од 30 нити дужи од 90 дана од дана објављивања обавештења о покретању поступка стечаја у „Службеном гласнику Републике Србије“ у којем повериоци могу пријавити своја обезбеђена и необезбеђена потраживања.

2. Органи поступка стечаја

Члан 8.

Органи поступка стечаја су стечајни судија, стечајни управник и одбор поверилаца.

Агенција врши функцију стечајног управника, у складу са овим законом.

На предлог Агенције стечајни судија бира и разрешава чланове одбора поверилаца, водећи рачуна о висини њихових потраживања.

Одбор поверилаца има пет чланова, а изузетно, на образложени предлог Агенције, може имати и више чланова.

3. Правне последице покретања поступка стечаја

3.1. Основно правило

Члан 9.

Правне последице покретања поступка стечаја наступају даном истицања огласа о покретању поступка стечаја на огласној табли надлежног суда.

3.2. Осигурани депозити банке у стечају или ликвидацији

Члан 10.

Агенција је дужна да исплати осигуране депозите банке над којом је покренут поступак стечаја, односно ликвидације, у складу са законом којим се уређује осигурање депозита.

3.3. Осигурани износи потраживања клијената банке члана Фонда за заштиту инвеститора

Члан 11.

Агенција је дужна да исплати осигуране износе потраживања клијената банке члана Фонда за заштиту инвеститора над којом је покренут поступак стечаја, до висине осигураних потраживања, у складу са законом којим се уређује тржиште капитала.

3.4. Коначност пребијања

Члан 12.²

Пребијање међусобних обавеза и потраживања је дозвољено и спроводи се у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Пребијање међусобних обавеза и потраживања спроводи се до нацрта за главну деобу.

Пребијање међусобних обавеза и потраживања предлаже стечајни управник или поверилац, уз обавезу да о томе поднесе компензациону изјаву која се доставља посредством надлежног суда. У случају спровођења пребијања, поверилац је дужан да повуче предметну пријаву потраживања.

3.5. Пренос портфеља осигурања друштва за осигурање

Члан 13.

Агенција, у року од 30 дана од дана покретања поступка стечаја, путем јавног позива, започиње поступак преноса целог или дела портфеља осигурања, сагласно расположивим новчаним средствима стечајног дужника и исплатним редовима, у складу са овим законом.

Уз пренос портфеља осигурања на друштво за осигурање које преузима портфељ осигурања, преносе се и одговарајућа новчана средства, при чему је Агенција дужна да утврди расположивост активе која се преноси.

Народна банка Србије даје сагласност на избор друштва за осигурање које преузима портфељ осигурања у року од 15 дана од дана пријема обавештења Агенције. При одлучивању о давању те сагласности Народна банка Србије процењује способност предложеног друштва за осигурање да преузме портфељ осигурања.

Пренос портфеља осигурања врши се уговором који се закључује између стечајног дужника и друштва за осигурање – преузимаоца портфеља, у року од два радна дана од дана добијања сагласности из става 3. овог члана.

О закључењу уговора из става 4. овог члана Агенција је дужна да, путем огласа у средствима јавног информисања, обавести осигуранике и друге кориснике у року од два радна дана од дана закључења уговора.

На пренос портфеља осигурања сходно се примењују одредбе закона којим се уређује осигурање.

3.6. Побивање правних радњи

Члан 14.

Агенција и повериоци имају право побивања правних послова и правних радњи којима је стечајни дужник погодовао повериоце, у смислу закона којим се уређује стечај привредних друштава, осим правних послова и правних радњи које у вези са поступком реструктурирања банке предузимају Народна банка Србије и Агенција, у складу са законом којим се уређују банке.

² Члан 12. престаје да важи 1. јануара 2019. године.

Правни послови и правне радње из става 1. овог члана могу се побијати ако су извршени у року од шест месеци пре дана наступања правних последица покретања поступка стечаја, а у року од годину дана ако су ти послови извршени са повезаним лицем.

Рокови из става 2. овог члана почињу од дана наступања правних последица покретања поступка ликвидације у случају да се поступак стечаја спроводи на предлог ликвидационог управника када он утврди да имовина банке, односно друштва за осигурање у поступку ликвидације (у даљем тексту: ликвидациони дужник) није довољна да подмири сва потраживања поверилаца.

Повезана лица, у смислу става 2. овог члана, имају значење утврђено законом којим се уређују банке у случају стечаја или ликвидације банке, односно значење утврђено законом којим се уређује осигурање у случају стечаја или ликвидације друштва за осигурање.

Правни послови и правне радње из става 1. овог члана побијају се тужбом која се може поднети најкасније у року од 12 месеци од дана наступања правних последица покретања поступка стечаја.

3.7. Забрана продаје дужника као правног лица

Члан 15.

У поступку стечаја над банком, друштвом за осигурање и даваоцем финансијског лизинга није дозвољена продаја стечајног дужника као правног лица.

4. Обавезе Агенције

Члан 16.

Агенција је дужна да, у року од 60 дана од дана наступања правних последица покретања поступка стечаја, односно од дана преузимања имовине и права стечајног дужника, изврши попис имовине стечајног дужника и сачини почетни стечајни биланс који садржи, по хронолошком реду, информације о значајним трансакцијама стечајног дужника, које су закључене у периоду од шест месеци пре покретања поступка стечаја.

Заједно са пописом имовине и почетним стечајним билансом из става 1. овог члана, Агенција је дужна да припреми и достави надлежном суду и извештај који садржи податке о:

- 1) активи, односно имовини стечајног дужника, укључујући и инвестиције у друга правна лица, у динарима или у страниој валути, по основу уговора о кредитима и гаранцијама и уговора о купопродаји;
- 2) пасиви стечајног дужника, односно обавезама из уговора на основу којих се имовина налази у поседу трећих лица, укључујући уговоре о издавању, закупу и средствима обезбеђења;
- 3) значајним трансакцијама које је стечајни дужник закључио у периоду од 180 дана пре дана наступања правних последица покретања поступка стечаја;
- 4) пословима које је стечајни дужник обављао у име и за рачун других правних лица.

У попису имовине и почетном стечајном билансу из става 1. овог члана, вредности имовине исказују се по књиговодственој и ликвидационој вредности, а процену ликвидационе вредности имовине врши овлашћени судски вештак или лиценцирани овлашћени ревизор.

На основу процене наплативости потраживања коју је извршио овлашћени судски вештак или лиценцирани овлашћени ревизор из става 3. овог члана, а у вези са постојећим средствима обезбеђења потраживања, у књиговодственој евиденцији стечајног дужника врши се отпис, односно умањење потраживања према дужницима стечајног дужника, у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања, у смислу закона којим се уређује рачуноводство.

Агенција је дужна да извештај о стању стечајне масе и току поступка стечаја квартално ажурира и објављује на интернет страници Агенције.

Члан 17.

Агенција је дужна да утврди основаност и висину пријављених потраживања поверилаца у року од шест месеци од дана истека рока за њихово пријављивање.

Испитно рочиште на коме ће се сачинити коначна листа о свим пријавама потраживања одржаће се најкасније у року од 60 дана од дана истека рока из става 1. овог члана.

Члан 18.

Агенција може одлучити да трошкове стечајног поступка привремено обезбеди из сопствених средстава, уз право на повраћај ових средстава након формирања стечајне масе у мери која је довољна за намирење тих трошкова.

5. Намирење поверилаца

5.1. Исплата трошкова

Члан 19.

Стечајни дужник на терет стечајне масе, као трошкове поступка, а пре намирења стечајних поверилаца, исплаћује:

- 1) неисплаћене нето зараде запослених у висини минималних зарада за последњих годину дана пре отварања поступка стечаја;
- 2) неисплаћене доприносе за пензијско и инвалидско осигурање запослених за последње две године пре отварања поступка стечаја;
- 3) месечне зараде лица у радном односу код стечајног дужника;
- 4) трошкове који терете имовину стечајног дужника и трошкове уновчења те имовине;
- 5) трошкове поступка стечаја;
- 6) потраживања Агенције по основу исплате осигураног износа депозита, односно осигураног износа потраживања, у смислу закона којим се уређује заштита инвеститора, заједно с трошковима које Агенција има у поступку исплате тих износа, потраживања Агенције настала по основу коришћења средстава фонда за осигурање депозита, у складу са законом којим се уређују банке, као и потраживања Републике Србије по основу финансирања реструктурирања банака, у складу са законом којим се уређују банке;
- 7) друге трошкове и обавезе настале после отварања поступка стечаја.

Трошкове из става 1. овог члана стечајни дужник исплаћује месечно, у складу са динамиком прилива средстава.

Министар надлежан за послове финансија прописује основе и мерила за одређивање награде за рад и накнаде стварних трошкова Агенције за обављање послова из овог закона.

5.2. Исплатни редови

Члан 20.

Потраживања поверилаца банке у стечају утврђују се на испитном рочишту и исплаћују по следећим редовима приоритета (исплатни редови):

- 1) потраживања поверилаца преосталих након исплате износа депозита осигураних у смислу закона којим се уређује осигурање депозита;
- 2) потраживања по основу јавних прихода доспела у последња три месеца пре отварања поступка стечаја, осим доприноса за пензијско и инвалидско осигурање запослених;
- 3) потраживања Народне банке Србије, укључујући и потраживања по основу кредита одобрених банци која нису намирена у потпуности због разлике у вредности средстава обезбеђења;

4) потраживања поверилаца по основу депозита, осим депозита банака и других финансијских институција;

5) потраживања других поверилаца, осим поверилаца из тач. 6) и 7) овог члана;

6) потраживања поверилаца по основу субординираних обавеза банке;

7) потраживање поверилаца који су и акционари банке, изузев потраживања по основу оснивачког капитала које се намирује из вишка деобне масе у складу са законом којим се уређује стечај привредних друштава.

Члан 21.

Потраживања поверилаца друштва за осигурање у стечају утврђују се на испитном рочишту и исплаћују по следећим редовима приоритета (исплатни редови):

1) потраживања поверилаца по основу уговора о осигурању и реосигурању живота, до висине обавеза исказаних у средствима математичке резерве у складу са законом којим се уређује осигурање;

2) потраживања поверилаца по основу уговора о осигурању од последица незгода;

3) потраживања поверилаца по основу уговора о осигурању свих осталих врста осигурања;

4) потраживања поверилаца по основу уговора о реосигурању свих осталих врста осигурања;

5) потраживања по основу јавних прихода доспела у последња три месеца пре покретања поступка стечаја, осим доприноса за пензијско и инвалидско осигурање;

6) потраживања осталих поверилаца;

7) потраживања поверилаца који су и акционари друштва за осигурање, односно чланова (осигураника) друштва за узајамно осигурање.

6. Примена закона којим се уређује стечај привредних друштава

Члан 22.

На поступак стечаја банака и друштава за осигурање, ако овим законом није друкчије одређено, примењују се одредбе закона којим се уређује стечај привредних друштава, изузев одредаба о претходном стечајном поступку, скупштини поверилаца, националним стандардима које прописује министар надлежан за послове привреде, Агенцији за лиценцирање стечајних управника и организацији.

Члан 23.

На поступак стечаја, односно ликвидације давалаца финансијског лизинга сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређује поступак стечаја и ликвидације друштава за осигурање.

На редослед намирења поверилаца у поступку стечаја давалаца финансијског лизинга, примењују се одредбе закона којим се уређује поступак стечаја привредних друштава.

III. ПОСТУПАК ЛИКВИДАЦИЈЕ

Члан 24.

Надлежни суд је дужан да најкасније првог наредног радног дана од дана пријема решења Народне банке Србије о испуњености услова за покретање поступка ликвидације над банком, односно друштвом за осигурање донесе решење о покретању поступка ликвидације над банком, односно друштвом за осигурање.

Члан 25.

Одредбе закона којим се уређује стечај привредних друштава и одредбе овог закона којима се уређује поступак стечаја, сходно се примењују и код поступка ликвидације, осим одредаба којима се уређује одбор поверилаца, разлучни и излучни повериоци, побијање правних радњи и исплатни редови.

Агенција може у току поступка ликвидације извршити пренос целог или дела портфеља осигурања, сходном применом одредаба члана 13. овог закона.

Члан 26.

Органи поступка ликвидације су ликвидациони судија и ликвидациони управник.

Агенција врши функцију ликвидационог управника, у складу са овим законом.

Члан 27.

Ако Агенција у поступку ликвидације банке, односно друштва за осигурање утврди да су испуњени услови за покретање поступка стечаја, одмах ће поднети предлог надлежном суду за покретање поступка стечаја над банком, односно друштвом за осигурање у ликвидацији.

У случају из става 1. овог члана, радње спроведене у поступку ликвидације важе и у поступку стечаја.

Члан 28.

Поступак добровољне ликвидације спроводи се, уз сагласност Народне банке Србије, над друштвом за осигурање, чија је скупштина донела одлуку о престанку рада тог лица.

Председник извршног одбора лица из става 1. овог члана чија је скупштина донела одлуку о престанку рада, дужан је да поднесе захтев за давање сагласности за спровођење поступка добровољне ликвидације Народној банци Србије, најкасније наредног радног дана од дана доношења те одлуке.

Уз захтев из става 2. овог члана председник извршног одбора је дужан да поднесе доказе да друштво за осигурање располаже имовином чија је вредност довољна да се из ње намире потраживања свих поверилаца, као и другу документацију.

Народна банка Србије решењем одлучује о захтеву из става 2. овог члана, у року од 60 дана од дана пријема тог захтева.

Решење из става 4. овог члана је коначно.

Народна банка Србије може ближе прописати садржину документације из става 3. овог члана.

Члан 29.

Ако Народна банка Србије да сагласност за спровођење поступка добровољне ликвидације над друштвом за осигурање, тај поступак се спроводи у складу са законом којим се уређују привредна друштва.

Правне последице поступка добровољне ликвидације настају даном достављања решења Народне банке Србије из члана 28. овог закона друштву за осигурање.

Ако Народна банка Србије одбије захтев из члана 28. став 2. овог закона, покренуће поступак принудне ликвидације, односно поступак стечаја друштва за осигурање, у складу са овим законом.

На ликвидационог управника друштва за осигурање у поступку добровољне ликвидације сходно се примењују одредбе прописа којим се уређује осигурање, које се односе на услове за обављање функције члана управе друштва за осигурање.

Народна банка Србије врши посредни и непосредни надзор над поступком добровољне ликвидације друштва за осигурање, у складу са прописима којим се уређује осигурање.

Ако у току вршења надзора из става 5. овог члана Народна банка Србије утврди да су угрожена права поверилаца, донеће решење о принудној ликвидацији друштва за осигурање.

Скупштина друштва за осигурање усваја извештај о спроведеној ликвидацији, завршни ликвидациони биланс и извештај лиценцираног овлашћеног ревизора о овом билансу, као и предлог о расподели ликвидационог остатка, по претходно прибављеној сагласности Народне банке Србије.

Члан 30.

У случају ликвидације друштва за узајамно осигурање, имовина друштва користи се за повраћај улога оснивачима и поделу између чланова (осигураника), сразмерно висини њиховог уплаћеног доприноса у последње три године.

Члан 31.

Ради измиривања обавеза из насталих а непријављених штета, као и штета у спору средства за исплату тих штета обезбеђују се и резервишу у завршном ликвидационом билансу друштва за осигурање, у складу са правилима о критеријумима и начину обрачунавања резервисаних штета.

Средства из става 1. овог члана чине саставни део ликвидационе масе.

Члан 32.

Ако по окончању поступка ликвидације преостану средства, та средства се деле акционарима ликвидационог дужника сагласно правима из акција и у висини која је сразмерна учешћу у акционарском капиталу ликвидационог дужника.

Потраживања поверилаца која нису пријављена до дана деобе ликвидационе масе, осим потраживања за измиривање обавеза из члана 31. овог закона, измириће, по окончању поступка ликвидације, лица у чију је корист уплаћен остатак ликвидационе масе после главне деобе, и то само до висине вредности преузете имовине.

Тужбу за исплату потраживања из става 2. овог члана повериоци подносе против лица у чију је корист уплаћен остатак ликвидационе масе, најкасније у року од две године након окончања поступка ликвидације, односно ликвидационе масе у случају да се након окончања поступка ликвидације, поступак настави над делом ликвидационе масе.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 33.

Поступци стечаја и ликвидације банака започети по Закону о санацији, стечају и ликвидацији банака („Службени лист СФРЈ“, бр. 84/89 и 63/90 и „Службени лист СРЈ“, бр. 37/93, 26/95, 28/96, 16/99, 44/99 и 53/01), Закону о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СФРЈ“, број 84/89 и „Службени лист СРЈ“, бр. 37/93 и 28/96), Закону о стечајном поступку („Службени гласник РС“, број 84/04) и Закону о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 61/05, 116/08 и 91/10), наставиће се по одредбама Закона о стечају („Службени гласник РС“, бр. 104/09, 99/11 – др. закон, 71/12 – УС и 83/14), овог закона, осим члана 20. овог закона, и по члану 17. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 61/05, 116/08 и 91/10).

Ако је Народна банка Србије одузела дозволу за рад банке, а надлежни суд до момента ступања на снагу овог закона није донео решење о отварању поступка стечаја, односно поступка ликвидације, поступак стечаја, односно поступак ликвидације банке спровешће се по одредбама овог закона.

Члан 34.

Поступци стечаја и ликвидације друштава за осигурање започети по Закону о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СФРЈ“, број 84/89 и „Службени лист СРЈ“, бр. 37/93 и 28/96), Закону о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 125/04), Закону о стечајном поступку („Службени гласник РС“, број 84/04) и Закону о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 61/05, 116/08 и 91/10), наставиће се по одредбама Закона о стечају („Службени гласник РС“, бр. 104/09, 99/11 – др. закон, 71/12 – УС и 83/14) и овог закона.

Ако је Народна банка Србије одузела дозволу за обављање послова осигурања друштву за осигурање, а надлежни суд до момента ступања на снагу овог закона није донео решење о отварању поступка стечаја, односно поступка ликвидације, поступак стечаја и поступак ликвидације друштва за осигурање спровешће се по одредбама овог закона.

Члан 35.

Поступци стечаја и ликвидације штедно-кредитних организација, започети по Закону о стечајном поступку („Службени гласник РС“, број 84/04), наставиће се по одредбама Закона о стечају („Службени гласник РС“, бр. 104/09, 99/11 – др. закон, 71/12 – УС и 83/14) и овог закона.

Члан 36.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 61/05, 116/08 и 91/10).

Члан 37.

Овај закон ступа на снагу 12. фебруара 2015. године, а примењује се од 1. априла 2015. године.